

Izpētot čellu un čellistus

Anete Ašmane

Maksims Beitāns

Čells – ar ko tas īpašs citu instrumentu vidū? Kādas ir čellistu darba iespējas, ikdiena un vēl nepiepildītie sapņi? Vai Latvijā var kļūt par profesionālu, pasaulē atzītu čellistu? Šie ir tikai daži no jautājumiem, uz kuriem “Mūzikas Saulei” atbildes sniedza Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra čellu grupas koncertmeistare Ieva UPATNIECE un mūziķe Dace ZĀLĪTE, kamerorķestra *Sinfonietta Rīga* čellu grupas koncertmeistare Guna ĀBOLTIŅA un trīs Šveicē dzīvojošie latviešu čellisti Gunta ĀBELE, Mārcis KUPLAIS un Maksims BEITĀNS.

Anete Ašmane: Vai stīginstrumentālisti ir viena liela, kopēja saime, vai tomēr ir kas tāds, kas čellistus izceļ citu vidū un atšķir no vijolniekiem vai altistiem?

Gunta Ābele: Čells, protams, ir īpašs citu stīginstrumentu starpā. Visupirms – mēs esam aristokrāti, jo vienīgie spēlējam sēžot, taču vēl vairāk izceļamies ar skaisto toni un brīnišķīgajām liriskajām melodijām, ko komponisti mums veltījuši.

Ieva Upatniece: Čells no citiem stīginstrumentiem atšķiras ar savu ļoti plašo diapazonu. Varam spēlēt kā vijoles, varam arī kontrabasas reģistrā, un to nevar neviens no citiem stīginstrumentiem.

Guna Āboltiņa: Čellisti ne tuvu nevar nospēlēt tik daudz nošu kā vijolnieki, savukārt var nospēlēt vairāk nošu nekā kontrabasisti. Par altistiem labāk daudznozīmīgi paklusēšu.

Dace Zālīte: Manuprāt, vijole pēc būtības ir instruments, kurš radīs būt priekšplānā, tādēļ vijolnieki bieži vien ir izteikti individuālisti, savukārt altisti mēdz patērēt daudz enerģijas, lai atspēkotu par tiem radītos mītus. Bet čells drīzāk ir harmonijas pamats un zināmā mērā vienojošs elements.

Mārcis Kuplais: Jebkurš instruments ir ar kaut ko īpašs, un es negribu subjektīvi izcelt čellu kā kaut ko pārdabiski īpašu. Man patīk to spēlēt, jo ar to ir iespējams atskaņot gan visjautrākos, bezbēdīgākos skaņdarbus, gan visdziļākos, nopietnākos, sirsnīgākos darbus. Čells vienkārši atbilst manām muzikālajām prasībām.

Maksims Beitāns: Čellam ir daudzas pievilcīgas īpašības – forma, kas līdzinās elegantai meitenei, skaņa, kuras frekvences tuvas cilvēka balsij, plašs diapazons, ar kuru veidot dažādus tēlus un imitēt dabas skaņas. Visubeidzot, tam jāpērk lidmašīnas biļete kā dzīvam ģimenes loceklim.

AA: Kā nonācāt tieši pie čella? Bērņības sapnis, vecāku vēlme vai tīrā nejaušība? Un kā vērtējat Latvijā iegūtās muzikālās izglītības, zināšanu un spēju līmeni?

GĀboltiņa: Par laimi, bērnudārzā, kurā gāju, bija lieliska mūzikas pedagoge Sallija Bankevica, kas mācīja arī čellu mūzikas skolā.

Laikam jau viņa ievēroja, ka zilonis nav uz ausīm uzkāpis, un ievilkā mani savos viltīgajos čella nagos. Labi, ka tā!

IU: Vecāki mani aizveda uz Emila Dārziņa mūzikas skolu un vēlējās, lai es spēlētu tieši čellu. Droši varu apgalvot, ka tā bija manu vecāku izvēle. Esmu viņiem par to pateicīga. Grūti iedomāties sevi spēlējam citu instrumentu.

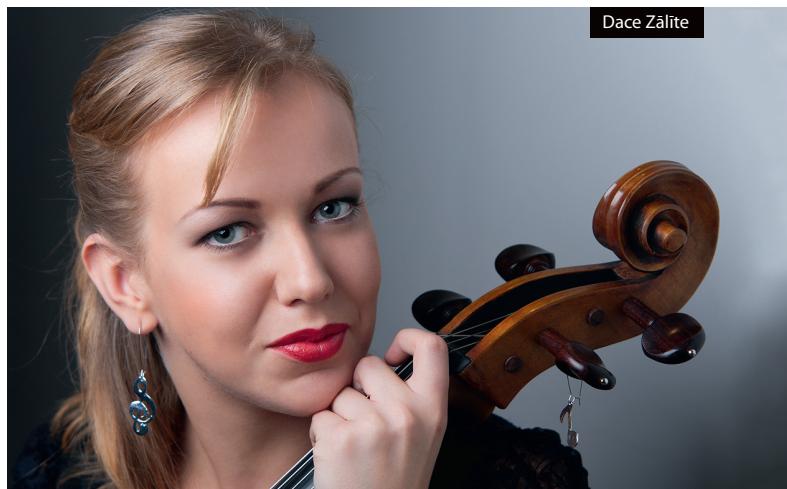
MK: Tēvs aizveda mani uz mūzikas skolas iestājkārtībām. Tur man pārbaudīja dzirdi un izlēma, ka jāspēlē kāds stīginstruments. Tad paskatījās rokas un nosprieda, ka vijolei mani pirksti par garu – jāspēlē čells. Man nebija ne jausmas, kas tas tāds ir. Tētis gāja runāt ar komisiju, vai nevarētu spēlēt kādu mazāka izmēra instrumentu, jo kā lai izvadā lielo čellu? Komisija atbildēja: “Vai nu čellu, vai neko.” Tagad, protams, to nenožēloju.

MB: Neticu nejaušībām. Mana mamma ir pianiste un izcila pedagoge. Kā jau visām sievietēm viņai ir īpaša intūcija, un jau trīsarpus gadu vecumā bija nolemts saistīt manu dzīvi ar čellu. Viņa mani aizveda pie ļoti mērķtiecīgas un izcilas čella skolotājas Irinas Titarenko.

GĀbele: Tā kā es nāku no mūziķu ģimenes, tas, ka spēlēšu kādu mūzikas instrumentu, bija skaidrs visiem, izņemot mani. Čellu izvēlējos mana mamma kopā ar tanti Maiju Prēdeli, kas bieži mācīja mani mājās starp nodarbībām Rīgas 1. bērnu mūzikas skolā. No sākuma es par čella stundām, it īpaši par papildstundām mājās sajūsmu neizrādīju, bet, kad vecāki ielika mani Dārziņskolā un es sāku ar panākumiem piedalīties pirmajos konkursos, zināju, ka vēlos būt mūziķe, un čells manā dzīvē kļuva ļoti svarīgs.

DZ: Mans sapnis bija klavieres, bet Dārziņskolā izrādījās pārāk liela konkurence, un laimīgu apstākļu sakritības rezultātā nonācu pie skolotāja Arvida Tareilas un čella. Zināšanas, ko guvu pie viņa, uzskatu par ļoti labu pamatu savai tālākajai profesionālajai izaugsmei. Tomēr kopš tā brīža, kad sāku apzināti pievērsties mācībām, sapratu, ka iedziļināšanās mūzikā, savas skatuves pieredzes patstāvīga izvērtēšana un arvien jaunu mērķu uzstādīšana ir darba visneaizvietojamākā sastāvdaļa, kurā pedagogs neapšaubāmi var līdzēt, bet ne aizstāt to visu.

IU: Uzskatu, ka jaunajiem mūziķiem Latvijā līdz šim un arī šobrīd ir iespējams iegūt labu muzikālo izglītību. Ne velti mums ir tik daudz izcilu mūziķu. Man bijuši brīnišķīgi pedagogi: Agnese Rugēvica, Eleonora Testeļeca, Diana Ozoliņa, Marija Klīgele (Ķelnes Mūzikas augstskolā). Nevēlos izcelt kādu konkrēti, jo katrs no viņiem devis to, kas attiecīgajā brīdī bijis ļoti nepieciešams un svarīgs.

Dace Zālīte

GĀboltiņa: Professore Testeļeca prata iedvesmot savus audzēkņus strādāt. Nezinu, kā viņa to panāca, bet tā nu tas bija.

GĀbele: Eleonora Testeļeca man devusi ļoti daudz, vēl joprojām atceros viņas enerģiski vadītās stundas. Par savu čella meistaru uzskatu profesoru Ivanu Monigeti, kura vadībā atklāju daudz jauna, līdz tam nedzirdēta. Viņš ir brīnišķīgs skolotājs un izcils mūziķis. Esmu laimīga, ka varēju mācīties viņa klasē. Studijas Bāzelē mani ļoti atraisīja un palīdzēja atrast pašai savu māksliniecišķo ceļu.

MK: Bāzeles Mūzikas akadēmijā profesors Monigeti mācīja mācīties, klausīties un domāt par savu spēli patstāvīgi. Studiju pēdējos gados man nodarbības ar viņu tikpat kā vairs nebija tādā izpratnē kā nodarbības. Manās stundās mēs kopā duetā spēlējām no lapas Bokerīni sonātes, vai arī es rādīju viņam kādus skaņdarbus, ko tehniskā ziņā nedaudz baidījos spēlēt uz skatuves. Noslēgumā nejutu nekādu atšķirību starp studiju beigām un patstāvīgu dzīvi. Bet man ir bijuši trīs pamatskolotāji – pirmā skolotāja Lija Sudraba Rīgas 3. bērnu mūzikas skolā bija stingrākā skolotāja, kādu vien līdz šim esmu sastapis. Tagad, pašam strādājot par skolotāju, saprotu, cik daudz enerģijas un pacietības vajag, lai iemācītu bērniem visu kaut uz pusi tik labi, cik skolotāja Sudraba man iemācīja. Otrs skolotājs bija Arimans Štrauss Ventspils mūzikas vidusskolā, kurš vienmēr daudz strādāja ar mani muzikālā jomā. Centās nevis iekalt mūzikas lietas, agogīku utt., bet kopīgi visu apspriest un izrunāt, lai es arī pats saprotu, kāpēc kaut ko daru tā vai citādi.

MB: Latvijā ieguvu ļoti labu izglītību un treniņu. Izglītības sistēma, kas darbojas no padomju laikiem, ir daudzkārt spēcīgāka nekā Eiropas un Amerikas sistēma. Iepriekš jau minēju par savu skolotāju – uzskatu, ka viņa ir absolūti izcila. Ar viņas entuziasmu un darba spējām nonācām pie daudzām uzvarām starptautiskos konkursos. Gribu arī pieminēt manas mammas ieguldījumu, viņa vairāk bija mana otra skolotāja un mentors visā studiju garumā, kamēr dzīvoju Latvijā.

AA: Februārī JVLMA meistarklases sniedza šveiciešu čellists Deniss Severins, izsakot neviltošu atzinību mūsu jaunās paaudzes čellistiem. Vai profesionālajā vidē jūtams augsts kopējais līmenis un konkurence? Varbūt pat čellistu pārprodukcija?

GĀbele: Priecājos, ka Deniss bija Latvijā. Es ar viņu nesen satikos, un viņš bija neviltošā sajūsmā par jaunajiem JVLMA studentiem. Pasaule virzās uz priekšu, arī mūziķi attīstās aizvien straujāk. Klasiskajā mūzikā patlaban ir daudz labu mūziķu un konkurence ir diezgan iespaidīga. Pat uz *tutti* vietu vidusmēra orķestri bieži ir ap 50 kandidātu.

IU: Veselīga konkurence, manuprāt, ir tikai normāla parādība un arī noteikti labs virzītājspēks, kas neļauj būt mierā ar sasniegto. Cik man zināms, JVLMA šobrīd čellistu netrūkst, tā kā pieņemu, ka ar čella specialitātes izvēli mūzikas skolās patlaban viss ir kārtībā.

MB: Es neatzīstu vārdu konkurence, katrs ir individuāls. Katrs čellists ir tev skolotājs – no viena var mācīties, kā vajag spēlēt, no cita pamācīties, kā nevajag. Runājot par pasauli, varu teikt, ka čellistu ir ļoti daudz. Bet kad daudzums bijis kvalitātes rādītājs?

DZ: Es domāju, ka Latvijā ar čella skolu viss ir kārtībā. Par to liecina tas, cik daudz Latvijā izaudzīnātu mūziķu veiksmīgi turpina karjeru Eiropā. Bet par augsti profesionālu čellistu pārprodukciju tieši Latvijā nav jāsatraucas.

GĀboltiņa: Ceru, ka pēc dažiem gadiem būs izcili čellistu pārprodukcija Latvijā, jo pasaulē tāda jau ir. Zinu, ka kamerorķestri *Sinfonietta Riga* jau vairākus gadus ir divas vakances čella grupā nepietiekoša līmeņa dēļ. No jaunajiem čellistiem, ar kuriem sanācis sadarboties, galvenokārt gribētos saņemt daudz vairāk ieinteresētības. Latvijā pārāk maza, un mūziķa profesija nepopulāra un slikti apmaksāta, lai veidotos konkurence un augsts līmenis.

MK: Uz katru simfonisko orķestri piesakās desmitiem čellistu, no kuriem uz atlases konkursu uzaicina apmēram 25–30. Pēc tam notiek atlase trīs vai četrās kārtās, un tad varbūt viens tiek uzņemts. Uz katru brīvo pedagoga vietu mūzikas skolās Šveicē piesakās ap 70–100 čellistu, lielākā daļa ar maģistra grādu. Cik dzirdi, tad gan Latvijā, gan Šveicē bērnu skolās čellisti ir, bet pēc tam uz vidusskolām neiet. Pusaudži Latvijā saprot, ka ar čellu nākotnē dzīvot

Ieva Upatniece

un strādāt nav iespējams. Savukārt šveiciešu pusaudži bieži vien saprot, ka ar iebraucēju augsto līmeni grūti konkurēt...

AA: Latvijas mūziķi ārzemēs – tie esat arī jūs, Mārci, Gunta un Maksim, turklāt visi pastāvīgi uzturaties tieši Šveicē. Kā tiekatur uzņemti un vērtēti?

MB: Latvijas mūziķi un Latvijas skola ir ļoti populāra ārzemēs.

MK: Mēs tiekam vērtēti kā augstas klases profesionāļi. Mūsu mūzikas skolu izglītības ievirze ir izveidot profesionālus mūziķus. Jau kopš bērnības bērniem ir nopietna pieeja mācību darbam, daudz teorētisko priekšmetu un gatavošanās koncertiem, konkursiem, festivāliem. Šveicē nav tik augsts līmenis – bērni mācās mūziku vispārējai attīstībai un savam priekam – brīvi un bez vecāku kontroles. Nav solfedžo un citu priekšmetu... Tikai pusaudža gados viņi izdomā, ka vēlas studēt mūzikas akadēmijā, un tad sāk nopietnāk mācīties. Bet konkurētspējīgs līmenis vairs nav sasniedzams.

GĀbele: Domāju, ka Latvijas mūziķi pasaulē ir īsts brīnums – mūsu ir tik maz, bet tik daudzi ieņem vadošās pozīcijas – operas žanrā vien ir kādi pieci izcili solisti, netrūkst arī instrumentālistu un diriģentu. Manuprāt, mūziķi ir tas, ar ko Latvijas valsts tiešām var lepoties. Arī no kolēģiem, kas saspēlējušies ar latviešu māksliniekiem, esmu dzirdējusi tikai labus vārdus.

AA: Solo, stīgu kvartets, dažādi kameransambļi, simfoniskais vai kamerorķestris – jums pieejams plašs piedāvājums darbības lauka izvēlē. Vai savā karjerā esat izvēlējušies ko vienu, vai tomēr cenšaties darboties visās jomās?

GĀboltiņa: Lielākoties darbojos kamerorķestri un kameramūzikā. Stīgu kvartetam un solo spēlei, manuprāt, ir īpaša specifika, kas prasa pilnīgu atdevi, to nevar tā pa druskai un dažreiz, tad tas vairs nav līmenis.

IU: Es cenšos pēc iespējas darboties visās minētajās jomās, jo tās pilnveido mani kā mūziķi, paplašina manas zināšanas un redzesloku. Man šķiet ļoti radoši darboties tieši vairākās jomās, nevis tikai vienā.

DZ: Šobrīd cenšos sevi neiegrozot un iespēju robežās piedalos dažādos projektos. Piemēram, trio *Like*, kas ir ļoti draudzīgs kameransambļis, muzikāli kreatīvais stīgu kvartets *Fantastic Four*, kā arī manu vistuvāko kolēģu apvienība – LNSO čellu ansamblis *Dream Team*.

MK: Gandrīz katru nedēļu uzstājos dažādos kameramūzikas koncertos kā solists vai ansambļa mūziķis. Pāris reīzu gadā mani aicina

spēlēt orķestru projektos, tur tad esmu solists vai čellu grupas koncertmeistars. Patiesībā man patīk jebkurš darbs, kurā jūtos atbildīgs par rezultātu. Es gan nevaru iztēloties sevi spēlēt kādā lielā orķestra čella grupas vidū, tāpēc šādiem uzaicinājumiem atsaku.

MB: Esmu perfekcionists. Ticu, ka, strādājot pie kā viena un nemētājoties riņķī, rezultāts būs izcils. Solists un orķestrants ir dažādas profesijas.

GĀbele: Kopā ar Artu Arnicāni un Janu Ozoliņu esam izveidojušas *Latvian Piano Trio*, un mūs visas aizrauj šis ansamblis. Trio ir viena no atbilstošākajām grupām tieši man, jo, nezaudējot solistisku spēles veidu, varu spēlēt kopā ar citiem. Vēl, protams, duets ar klavierēm – ir tik daudz skaista repertuāra šādam sastāvam! Man ir pastāvīgs ansamblis *Duo Mundi* ar Elinu Bērtiņu, bet mēdzu uzstāties kopā arī ar citiem pianistiem.

AA: Vai ar kamerģimelēm iespējams pietiekami nopelnīt? Bieži vien realitāte tomēr ir tāda, ka bez pamatdarba orķestrī iztikat var retais. Otra iespēja ir pedagoģiskais ceļš.

GĀbele: Jā, tā ir taisnība, pat veiksmīgiem solistiem pamatdarbs ir vai nu kādā mūzikas akadēmijā, vai orķestrī. Ir grūti bez stabilas darbavietas, bet nav neiespējami. Es pagaidām izbaidu brīvību un neatkarību, bet, iespējams, drīz meklēšu ko stabilāku. Nākotnē ļoti gribētu pievērsties pedagoģiskajam darbam. Studentu vecums nav tik svarīgs, galvenais, lai viņos mājo dzirksts, vēlšanās un patiesa deģme uz mūziku.

IU: Protams, ka stūdzinieku, gluži kā pūšaminstrumentālistu, pamatdarbs ir būt mūziķim kādā orķestrī. Ar šādu domu arī būtu jāaudzina jaunie stūdzinieki. Diemžēl Latvijā joprojām šad un tad ir sastopams uzskats, ka orķestrī spēlē tikai tie, kas nevar kļūt par solistiem. Tam vajadzētu būt gluži pretēji – darbs orķestrī ir brīnišķīga ikdiena, tas nav nekāds negods. Tas katrā ziņā sniedz man gandarījumu. Pašreiz un tuvākajā nākotnē sevi ar pedagoģisko darbību gan nesaistu.

GĀboltiņa: Profesionāla interese man noteikti būtu darbā gan ar bērniem, gan studentiem, bet šobrīd tam laiku atrast gan nevarētu, jo viens mazais, ar ko ņemties, jau mājās ir. (*smaida*) Pilnīgi noteikti varu apgalvot, ka *Sinfonietta Rīga* ir tik dinamisks kolektīvs, ka spēj sniegt profesionālu gandarījumu un nepārtrauktu izaicinājumu kā solo čellistei. Tik mazā grupā visi dzird visus, repertuārs ir ļoti plašs – no baroka līdz vakar rakstītai mūzikai, programmas bez diriģenta, kamerģimelēm, iedvesmojoši viessolisti un viesdiriģenti un, protams, vienmēr meklējošais un radošais orķestra mākslinieciskais vadītājs Normunds Šnē.

DZ: Ņemot vērā, ka man īpaši tuvs ir tieši simfoniskās mūzikas žanrs, esmu ļoti priecīga strādāt tieši LNSO. Vēl neesmu strādājusi ar bērniem, bet noteikti gribētu pamēģināt. Jāatzīst, ka par pedagoģisko darbu varbūt sākšu domāt, kad pati būšu beigusi studijas.

MB: Savu turpmāko karjeru plānoju saistīt ar saspringtu koncertgrafiku un sabiedrisko darbību, tāpēc domāju, ka man nebūs laika uzturēties ilgi vienā vietā. Tomēr es labprāt dalītos savās zināšanās ar jauno paaudzi.

Gunta Ābele

Guna Āboltiņa

MK: Orķestros spēlēju salīdzinoši reti un tikai tad, ja piedāvā būt čella grupas koncertmeistaram. Mans pamatdarbs ir saistīts ar pedagoģisko darbību, un es esmu laimīgs strādāt ar bērniem. Otrs lielākais ienākumu avots ir kamerģimelēm koncerti Šveicē un Vācijā, paretam arī citur pasaulē. 60% darbs Šveicē ir norma, kas tiek uzskatīta par lielu slodzi. Tas nozīmē, ka jāstrādā jau vairāk par divām pēcpusdienām nedēļā, un tas viņiem ir daudz. (*smaida*) Ar 30% darba pietiek, lai cilvēks varētu samaksāt visus rēķinus. Man ir labs kontakts ar bērniem, un darbs sagādā prieku. Noteikti mēģināšu vēlāk dabūt darbu kādā mūzikas augstskolā, jo man ir pietiekamas zināšanas, kuras gribētu nodot tālāk studentiem.

AA: Stīgu kvartetā vai citā ansambli pirmās lomā parasti ir vijole. Vai čellisti, kas patiesībā ir visa ansambļa balsts un pamats, nejutas nedaudz apdalīti vijolniekiem veltītās uzmanības ziņā?

GĀboltiņa: Man tāda sajūta tiešām ir bijusi, varbūt tāpēc izvēlos nespēlēt stīgu kvartetā un vairāk veltīt laiku, piemēram, trio *Art-i-Shock* [ar sitēju Elinu Endzeli un pianisti Agnesi Egliņu – *red. piez.*], kur katrs instruments ir tik specifisks, ka nevar savā starpā konkurēt, tikai viens otru papildināt.

GĀbele: Vijole ir vadošais instruments jau kopš seniem laikiem – jebkuru kamerģimelēm vada pirmā vijole, šim instrumentam, kā arī tā spēlētājiem, piemīt tendence ieņemt līdera pozīcijas. Taču es nevēlos ne mazākā mērā vijoļu ēnā. Līdera pozīcijas realitātē ne vienmēr ir tikai vijolei, tas vairāk izriet no mūziķu personībām, piemēram, Serdžo Adzolini spēj vadīt orķestri arī kā otrais fagotists!

IU: Domāju, ka čellistiem nekādā ziņā nav pamata justies apdalītiem. Čellam taču ļoti bieži ir uzticētas skaistas melodijas, skaņdarbu galvenās tēmas. Nepildām tikai basa funkciju.

DZ: Acīmredzot es esmu spēlējusi tikai “neparastos” ansambļos, jo uzmanības trūkumu tiešām nekad neesmu izjutusi.

MB: Es neteiktu, ka vijolei ir pirmā loma. Ja tas ir ansamblis, tad katra instrumenta partija ir svarīgs komponents.

MK: Ansambļos diezgan ātri jūtu, vai mani partneri ir muzikāli apdāvināti. Tādā gadījumā es viņus respektēju, un mums ir interesanta muzikāla saspēle. Citreiz tomēr man jāuzņemas atbildība par muzikālo rezultātu un jāvada ansamblis. Tādā gadījumā sanāk, ka es esmu prima. (*smaida*) Gan vienā, gan otrā variantā patērēju visu savu enerģiju un atdošu visas emocijas. Klausītāji

to jūt un vienmēr nāk apsveikt ar izdekušos koncertu, līdz ar to nekad nejūtos apdalīts.

AA: Ar kādiem instrumentiem vislabprātāk izvēlaties spēlēt kopā? Kas, jūsuprāt, veido vislielāko saskaņu ar čellu?

MK: Man patīk spēlēt solo ar orķestriem. Tur ir tik daudzveidīga dažādu instrumentu tembru un krāsu palete, ka tieši tas sagādā vislielāko prieku. Katru gadu ir arī vairāki uzaicinājumi to darīt, bet patiesībā šis ir mans vēl nepiepildītais karjeras mērķis – uzstāties regulāri ar lieliem orķestriem un slaveniem diriģentiem.

DZ: Mana pieredze rāda, ka tieši čells ir tas instruments, kurš spēj rast labu saskaņu ar daudziem citiem instrumentiem – marimbū, ērģelēm, flautu, protams, citiem stiginstrumentiem. Esmu spēlējis visdažādākajos sastāvos un tomēr vislabāk jūtos ansambļos ar klavierēm.

MB: Man patīk eksperimentēt, spēlējot kopā ar dažādiem instrumentiem. Tagad gribētos paspēlēt ar arfu. Vispār ir ļoti interesanti eksperimentēt, savienojot dažādus mākslas veidus, piemēram, es piedalījos projektā *Synesthesia* kopā ar mākslinieci, kura veidoja attēlus mana atskaņojuma laikā. Esmu arī piedalījies projektā ar *Cirque du Soleil* baleta prīmu Ēriku Lemē.

IU: Man patīk spēlēt dažādos sastāvos. Tas ir ļoti interesanti. Gan klasiskajos kā stīgu kvartets vai klavieru trio, gan arī daudz neierastākos sastāvos. Pateicoties savam plašajam diapazonam, čells, manuprāt, var veidot brīnišķīgu saskaņu ar ļoti daudziem instrumentiem.

GĀbele: Čells vislabāk skan kopā ar otru čellu! Es bieži spēļu čellu duetā, un šī skaņu saspēle ir ļoti skaista – ir gan spēks, gan arī liels maigums. Divu čellu sarunas ir aizraujošas kā spēlētājiem, tā klausītājiem.

GĀboltiņa: Ir repertuārs, kurā čells brīnišķīgi sader ar akordeonu vai marimbū. Ļoti patīk arī spēlēt ar klavesīnu, kas mēdz būt kā papildu rezonators. Bet galvenais jau ir muzikālā saskaņa ar kamerģitāras biedriem – ja tā ir, tad skanisko saskaņu var panākt vienmēr, pat ar Bavārijas govju zvaniņu.

AA: Ja jums kāds jautātu padomu mūzikas instrumenta izvēlē, vai ieteiktu izvēlēties čellu? Varbūt tieši pretēji – censtos no tā atrunāt?

DZ: Es negribētu ieteikt kādu konkrētu instrumentu, pat čellu. Manuprāt, bērns sākumā jāiepazīstina ar iespējami dažādu instrumentu skanējumu, un pēc tam, apzinot bērna vēlmes un dotības, var sākt domāt par profesionāla mūziķa karjeru.

MK: Ja es ieteiktu mācīties čellu, tad tāpēc, ka ar čellu var spēlēt ļoti daudzveidīgu mūziku, kur ir visdažādākās emocijas. Tas, kā jebkurš stiginstruments, ir ļoti grūts, jo skaņa nenāk ārā uzreiz, kā tas, piemēram, ir pie klavierēm, bet tas attīsta smadzeņu darbību. Ja es neieteiktu, tad tāpēc, ka, lai varētu ar lociņu nospēlēt kaut visvienkāršākās tautasdziesmas, paiet vismaz gads. Lai kļūtu par labu čellistu, vajadzīga milzu pacietība, izturība un spēja gadiem ilgi ik dienu strādāt vienatnē. Saviem bērniem es to nenovēlu...

GĀbele: Jebkurš mūzikas instruments ir labs, mūzika vispār palīdz bērniem labāk attīstīties un ietekmē viņus pozitīvi. Čells viennozīmīgi ir visskaistākais instruments pasaulē, tā ka es ieteiktu to apgūt.

MB: Viennozīmīgi ieteiktu čellu. Kura instrumenta skaņa vēl ir tik pievilcīga un valdzinoša?

GĀboltiņa: Čells labi trenē kustību koordināciju, dzirdi, koncentrēšanās spēju un bērna interpretācijā noteikti ir ausij tikamāks, nekā, piemēram, vijole, bet tas nav īpaši veselīgs mugurai lielā svara dēļ.

IU: Grūti iedomāties kādu iemeslu, kāpēc lai neieteiktu bērnam apgūt čella spēli, vienalga – profesionāli vai bērna vispārējai attīstībai. Vienīgi vecākiem jāreķinās, ka čells ir dārgs instruments un prasa diezgan lielus finansiālus ieguldījumus.

AA: Latviešu komponisti neskopojoties radījuši skaņdarbus čellam solo, ansambļos un koncertzānā. Tomēr tikai nelielu daļu no tā visa var iekļaut kategorijā “zelta repertuārs”. Vai jūsu koncertprogrammās atvēlēta vieta arī Latvijas komponistu opusiem?

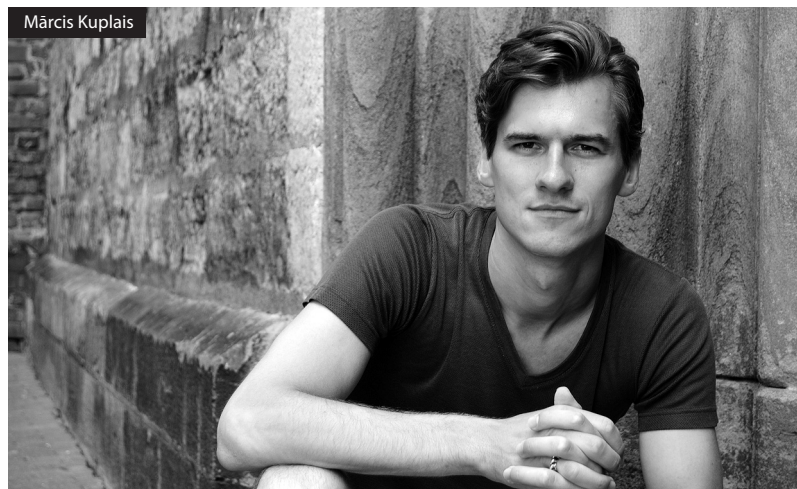
MB: Jā, protams. Atceros, man bija lieli panākumi ar Jāņa Ivanova *Poema capricciosa* čellam un klavierēm. Nesen atradu vairākus interesantus, nespēlētos latviešu komponistu skaņdarbus un

plānoju uzstāties ar programmu, kas vēlta tieši latviešu mūzikai.

DZ: “Zelta repertuārs” – uzreiz nāk prātā Jurjānu Andreja un Jāņa Ivanova čellkoncerti, kā arī virkne dažādu miniatūru, kuras esmu iekļāvusi savos priekšnesumos.

GĀboltiņa: Latviešu mūziku, it īpaši jauno kamerģitāru, spēļu daudz. No jaunās mūzikas diemžēl reti kas paliek zelta repertuārā.

IU: Es pēc iespējas cenšos spēlēt latviešu komponistu mūziku, jo kurš gan cits to darīs, ja ne mēs paši. Kā vienas no pašām skaistākajām latviešu čella mūzikas lappusēm noteikti jāmin Jāņa Ivanova Čellkoncerts, jo īpaši tā lēnā daļa, Pētera Vaska “Grāmata” un

“Partita”. Ir daudz skaistu miniatūru čellam ar klavierēm, piemēram, Jāzepa Vītola “Skice” un Jāzepa Mediņa “Romance”.

MK: Esmu ieskaņojis vairākus kompaktdiskus, starp tiem ir arī viens disks ar dažādām miniatūrām čellam, kur pirmie skaņdarbi ir tieši latviešu komponistu miniatūras. Vismaz vienu no šiem skaņdarbiem cenšos atskaņot ikvienā kamerģitāras koncertā, kas ir solo ar klavierēm. Nesen Bāzelē arī noorganizēju simfoniskā orķestra koncertu, kurš atskaņoja tikai latviešu komponistu darbus. Pats tad šajā koncertā spēļu Ivanova Čellkoncertu. Pēc tam bija izcilas atsauksmes par emocionāli piesātināto latviešu mūziku.

GĀbele: Protams, ka es spēļu latviešu komponistu darbus. Manā zelta repertuārā ir Vaska “Grāmata”, Ivanova Čellkoncerts un romantiskās Vītola un Mediņa miniatūras. Domāju, ka viss vēl noteikti nav atklāts un ir vēl daudz citu skaistu skaņdarbu, ko iekļāvu savā repertuārā.

AA: Visi esat aktīvi koncertējoši mūziķi, bet vai ir kāds vēl profesionāli nepiepildīts sapnis?

GĀboltiņa: Sapņoju par Baha Sesto svītu uz piecstīgu čella kā oriģinālā, jo, manuprāt, uz četrstīgu čella tas izklausās mokoši pat tad, ja spēlē ļoti labi. Vai Šūberta sonāti *Arpeggione* uz oriģinālā instrumenta arpedžona.

IU: Ir ļoti daudz mūzikas, ko gribētos vēl nospēlēt.

MK: Cik vien tas atkarīgs no maniem spēkiem, lielāko daļu reāli piepildāmu sapņu jebkurā jomā esmu jau esmu piepildījis. Mans nereālais sapnis varbūt ir nospēlēt Bēthovena Trīskāršo koncertu vai Brāmsa Dubultkoncertu ar vijolnieci Žanīnu Jansenu, diriģentu Marisu Jansonu un “Vīnes filharmoniekiem” Vīnes *Musikverein* zālē. Tomēr apzinos, ka tas ir nereāli, tāpēc tāds sapņus nespēju. Parasti uzstādu sasniedzamus mērķus, uz kuriem tiecos un ko piepildu.

MB: Kad man rodas sapnis, cenšos to uzreiz piepildīt. Tā kā man nav grūtību apgūt jebkuras sarežģītības pakāpes skaņdarbu, to uzreiz iemācos.

GĀbele: Viens no maniem sapņiem čellkoncertiem ir Šostakoviča Pirmais koncerts čellam, man ar to saistās tik daudz personīgu atmiņu! Tas būtu lieliski spēlēt to varenā koncertzālē ar milzu simfonisko orķestri.

DZ: Ir pāris sapņu čellkoncerti un sapņu klavieru trio, bet par sapņiem taču skaļi nerunā. 🎧